

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdanji na leto gl. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 7. (Zbornica poslancev). Po rešenju večih nujnih predlogov za pomoč bedo trpečemu prebivalstvu je predlagal poslanec Daszynski (socijalni demokrat), naj bodo razprave legitimacijskega odseka javne in je ostro napadal način, po katerem so se vršile zadnje volitve v Galiciji kakor tudi stranko, ki prevladuje v Galiciji.

Predlog poslanca Daszynskega se je odklonil z 166 proti 100 glasom.

Poslanec dr. Pergelt (nemško napredna stranka) je predlagal, naj se vršijo javno razprave odseka za pogodbo. Ta predlog se je sprejel jednoglasno.

Prihodnja seja bode večer

Dunaj 7. Nagodbeni odsek je volil posl. dr. Bilinskega predsednikom, posl. barona Schwegla in posl. Wachnianyna namestnikoma predsedniku.

Pariz 7. Špansko ameriška mirovna komisija je imela danes popoldne sejo, v kateri se je pričelo posvetovanje o mirovnem protokolu, ki se je prečital v ponedeljski seji. Pravilnik za dela komisije se je potrdil jednoglasno.

Budimpešta 7. V specijalni debati je finančni odsek zbornice poslancev sprejel predloge, tičeče se uravnave valute in bančnega vprašanja, med temi predlogi o podaljšanju privilegija avstro-ogerske banke, kakor tudi novo pogodbo glede dolga 80 milijonov. O zakonskem načrtu o splošno obvezni upeljavi kronske veljave se za sedaj še ni določilo ničesar.

Carigrad 7. Prvotni načrt note, tičeče se Krete, ki je bil predložen zbranim štirim poslanikom, je premenjen v večeraj predloženi noti. Slednja dovoljuje turški vladi osem dni časa za odgovor in izjavlja, da mora ista svoje vojaštvo odpraviti s Krete najdalje tekom 1 meseca in pričeti s tem že tekom 14 dni.

Washington 7. Predsednik Mac Kinley je odredil, da se takoj odpošlje vojaška pomoč generalu Buconu.

New-York 7. »New-York Herald« poroča iz Manile: Artachiva, prejšnjega tovariša Aguinalda, so ustrelili v Malolosu na povelje ustaške vlade. Razdor v stranki se veča naglo Aguinaldo nima nobenega upliva več mej ustaši.

New-York 7. Kakor je razvidno iz zadnjih poročil iz Walker-a, dobivajo Indijanci, ki so se splošno uprli, znatne pomoči. Da se jih užuga, bi trebalo najmanj 1000 mož.

Poreč — Fogliano.

Za Porečem v Istri — Fogliano v Furlaniji. Ali ni simptomatično to? Pa še kako! — Take stvari treba beležiti, ker govore glasneje in razumljiveje jezik, nego članki po časopisih in vse interelacije po parlamentih.

Je že tako od nekdaj in bode tako: razmere so močnejše, nego vsa volja, kolikor so je le zmožni ljudje, porojeni iz ženske. Razmere so jele siliti tudi laško gospodo, da so jeli sami govoriti. Dobro je tako, da pride enkrat žarek na vzroke in namene ljudi, ki namenoma kalé vodo naših odnošajev, da morejo potem loviti v zmotjenem potoku. In lov jim je bil dosedaj vsikdar vspešen,

obilan, bogat. Ob tem pa so se dobro občutili le ribiči, vsi drugi pa smo morali stradati v materialnem in duševnem pogledu. Zbistri naj se enkrat voda, da se bode v nje gladini zrealilo resnično položeno v pokrajini in resnično mišljenje in čutstvovanje bedo trpečega prebivalstva.

Sila je torej prisilila gospodo, da so jeli govoriti. Nedavno nam je »Piccolo« postregel dragocenim prispevkom v razjašnjenje dogodkov v teh krajih, večeraj pa se je oglašil se svojo dogodbico radikalec vseh radikalec, glasnik irredentizma, neizprosni »Indipendente«.

»Piccolo« je pripovedoval strmečemu svetu, da so laški (laški!!!) kmetje v Poreču (v Poreču!!!) demonstrirali proti laški gospodi in da so bili demonstrantje tako razsrjeni, da so jih orožniki komaj ukrotili. Svet je poslušal strmé. In vendar je moral verjeti, saj na to vendar ni mogel misliti, da bi si »Piccolo« izmišljeval na škodo sebi in svojim!

Včerajšnji »Indipendente« pa pripoveduje o sličnem dogodku doli v Furlaniji, kjer ni Slovencev in kamor ne sezajo slovenski vplivi.

Na postajo v Zagrad je došlo kakih 50 novincev iz furlanskega Fogliana. Le-ti so začeli — tako pripoveduje »Indipendente« — vsklikati različno, ne da bi jim kdo dal povoda za to. Vedli so se — govorimo vedno z »Indipendentom« — kakor pravi ničvredneži. Hkratu pa so začeli kričati: »Ven s tistimi od Lega! Živel Nabergeroj! Živio!« Niti orožnikom in redarjem iz Zagrada se niso hoteli pokoriti. Na to so začeli vsklikati: »Smrt Italijanom!« Mej tem krikom so padale tudi pesti »sijajno« in orožniki so morali rabiti orožje.

Slednjič se vidi »Indipendentu« vedenje onih iz Fogliana naravnost čudno, ko je vendar Fogliano povsem in čisto italijanska občina. Najčudnejše pa se zdi rudečkarskemu listu, da so se demonstracij udeležili tudi sinovi in unuki župana iz Fogliana.

»Indipendente« se čudi — mi ne! Na prvi pogled je res čudno, da Italijani vsklikajo proti Italijanom, toda le na prvi pogled, v resnici pa je prišlo tako, ker je slednjič moralo priti. In gospoda naj se le pripravijo na marsikako neprijetno iznenadenje. Kamen se je začel trkljati niz-dolu in Bog ve, kje se ustavi!

Kričanje novincev, tu pa tam malo nedostojnega vedenja — tako je bilo od nekdaj in je povsod in bode tudi, dokler bodo novinci ljudje z človeškimi občutki in človeškimi slabostmi. Taki dogodki niso vredni navadno, da bi se človek bavil z njimi. Ali v tem slučaju smo dobili vspešno sliko dogodka v Poreču. Italijani vsklikajo proti Italijanom! Furlani, pravi, pristni Furlani vsklikajo: Smrt Italijanom!

To pa že niso več navadni izgredi pijanih novincev, takim pojavom mora biti poseben izvor in povod! Taki pojavi med laškim ljudstvom so toli pomembni, da že zaslužijo, da se bavimo z njimi na tem-le mestu.

V prvo moramo biti na jasnem, da-li so ti pojavi posledice narodnih borb v deželi?! Ako bi sodili po tenorju vsklikov, morali bi reči: da!! In vendar ni tako, absolutno ni tako! Ne more biti, ker bi bilo proti naravi, ako bi Italijan proklinjal Italijana samo zato, ker ga je rodila itali-

janska mati. Italijan ne more sovražiti Italijana zaradi njegove narodnosti. Vsklike »Morte ai taliani« iz furlanskih ali laških ust je treba umeti drugače! Ljudstvo zamenjuje namreč pojme in kriči proti narodnosti, ko hoče kričati proti kasti, proti kliku, proti gospodovalni kliku, proti siloviti signoriji. Da pa se ljudstvu mešajo pojmi, to naj zapišejo gospoda le na svoj račun. Ljudstvo je priučeno — po žalostnih tradicijah benečanske oligarhije — videti v gospodi svoje gospodarje.

Gospoda se masti ob žuljih ljudstva, gospoda tišči ljudstvo ob tla, gospoda ne da, da bi seljstvo povzdignilo ni materialno ni moralno; gospoda ne privoščja ljudstvu nikake svobode, nikake samostanosti, nikakega pouka; gospodi je ljudstvo le material za obdelovanja polja; po menenju laške signorie ljudstvo ne sme zahtevati ničesar več, nego toliko, kolikor je prav neizgibno potrebno za ohranjenje borne telesne ekzistence, dočim o kakem duševnem življenju niti govora ni med laškimi in furlanskimi kmeti; naravno: gospoda hočejo imeti sužnjeve, a prosvetljenih sužnjeve ni nikjer, kajti človek, ki zna sam misliti in ki se zaveda svojega človeškega dostojanstva, tak človek ne more biti suženj; po menenju signorie ni prišel prostak na svet za drugo, nego da svojim trpljenjem pomaga gospodi do udobnega življenja; iz kratka: gospoda ima v pesteh svoje kmete, kjer-koli vlada nesrečni zistem italijanskih kolonov, ta sramota za moderno in svobodno Evropo, ta zasmeh narodnemu gospodarstvu, ta črv, ki gloje na javnem blagostanju Italije in ki neizprosno tira to državo gospodarski in (kakor posledici tej) tudi politični katastrofi nasproti.

Oliharhija gospoduje torej s kmeti po svoji volji in kmet kruto občuti to gospodstvo. Toda ta oliharhija ima v naših deželah tudi vso politično moč v rokah ter je brezvestna dovolj, da to političsko moč izrablja v korist kasti ter da prostituira narodno idejo italijanske s tem, da slehernemu činu svoje lastne sebičnosti nadeva videz, kakor da je bil storjen v obrambo italijanske narodnosti. Po Istri in Furlaniji govori v imenu italijanstva le »gospod«, drugi nima besede. Ta gospod pa je — kakor opisano — zajedno gospodarski tlačitelj ljudstva. Tako je prišlo povsem naravno, da sta v očeh ljudstva pojma »signorije« in »italijanstva« postala sinonimna: da značita jedno in isto. Ljudstvo kriči proti »Italijanom«, v resnici pa misli le — gospodo!

To si treba zapomniti, ako hočemo prav umeti razmere v teh pokrajinah ter dogodke med laškim ljudstvom, na katerih se zgrajata »Piccolo« in »Indipendente«. Kar se vidi tu pojav narodnega in političnega boja, v resnici ni družega, nego pojav socialnega vprašanja. Laška gospoda bodo že videli še svojih čudežev. Znatna je že sedaj ona struja med laškimi kmeti po Istri, ki išče zaslombe na strani Slovanov in pomoči od naših poslancev. A nikar naj ne mislijo gospoda, da so temu krive kake »agitacije«, ampak to je najnaravnejši in najlogičnejši pojav na svetu: oni, ki je v nesreči notri do grla, oni, kateremu obup gloje v sree, ta išče in prosi pomoči tam, kjer se nadeja, da najde, česar išče. Zato smo uverjeni, da laški kmet ne mrzi našega kmeta, ko ve in vidi, da sta siromaka oba,

da se ju Bog usmili — trpina, tlačana po krivdi jedne in iste signorije!!

Med nižim laškim ljudstvom so najboljše dispozicije za mirno življenje z nami. In da bi oblasti znale, pa tudi hotele umno povspeševati in izkoriščevati te dispozicije, čez noč bi nastalo blago razmerje med obema narodnostima!! Tak in jedino tak pouk nam dajejo dogodki, kakršni so bili oni v Poreču in Fogliano. In nič ne de, ako bi se tudi moralo zgoditi to na — grobu gospodstva signorije, mašteei se ob benečanskih tradicijah! Vesela bodočnost na grobu žalostne in nečastne minolosti — to bi bilo veselo vstajenje svobode in prave civilizacije!!

Iz učiteljskih krogov Istre

(Zvršetek).

In lahko rečemo, da ravno Istra bi lahko poboljšala bedno stanje učiteljstva. Ako bi se še toliko določilo davka za šolstvo, bi Istra potem plačevala še le polovico, kolikor plačavajo stanovniki drugih pokrajin. Zelo, zelo malo izdaja Istra za učiteljstvo. In kdo je pač bolj potreben šol, nego je Isra? A ni zadosti, da poslanci zahtevajo šol, treba je tudi pošteno plačati taistega, ki se muči v šoli, ki nateguje svoja pljuča. Ako pa nimate povišati davka za šolo, ali pa nimate res denarja, če dežela ne more, pa dajte zapreti vse šole — in izročite jih mežnarjem! Kaj boste to vedno izrabljevali »frazes«, da hočete in zahtevate šol. Kdor hoče imeti šolo, naj jo plača in ta je še zmerom najbolj v ceno, nevednost pa najdražja stvar v deželi.

Učiteljstvo je že zadosti prosilo, zdaj pa moramo zahtevati, kar nam gre; ubogaime ne moremo delati, tudi za božjo čast se ne more vsega, kajti nikdo se ne živi od zraka.

Učiteljstvo je že sklenilo, naprositi vlado, da nas ono vzame v svoje popolno področje. Toda je poslancev v drugih deželah, ki skrbijo boljše za učiteljstvo. Poslala se je tudi adresa na Nj. Veličanstvo. Ali pravim vam dragi tovariši, ne zamujajmo časa! Ugoden čas se nam ponuja sedaj, ob jubilejnem letu, do 2. decembra. Nič ni prekasno, le če hočete delati, če ste še kaj vredni. Naj izvesta Njeg. Veličanstvo in vlada, da učiteljstvo v Istri ne uživa svojih pravic, kakor mu zagotavlja drž. šolski zakon. Zato pa to učiteljstvo, ki dela za deželo in državo, zahteva, kar mu gre, ker ne more ne živeti ne umreti. To pa je krivica. Upanje je veliko, da se nas Nj. Veličanstvo usmili z mogočno besedo, kakor je blagovolil pospešiti regulacijo plač e. kr. uradnikom in e. kr. učiteljstvu.

Predlagam torej nastopno: Učiteljstvo ljudskih šol v Istri (obeh narodnosti) naj odpošlje še v tem letu deputacijo na Dunaj pred Nj. Veličanstvo, kjer naj predloži umljivo, krepko obrazloženo izjavo bednega in mučnega stanja učiteljev v Istri, s prošnjo, da bi se cesar milostno spomnil v tem letu tudi teh siromakov, da on blagovoli ukazati svojo mogočno besedo, da se enkrat dejstveno izvede oni drž. šol paragraf, ki nam zagotavlja stanu primerno ekzistenco! Deputacija se mora predstaviti tudi predsedniku ministerstva in naučenemu ministru. Javijo naj se oni učitelji, ki se čutijo sposobne za ta častni posel (ne da bi šli samo Dunaj gledat) in sicer pismom z šifro: »upanje 1898« ali pa »speranza 1898«, poste restante Kozina. Izberejo se potem štirje: 2 slovanska in 2 italijanska učitelja iz dežele. Vse troške jim plača učiteljstvo vse Istre.

Kakó bi se to nabralo? Predlagam ta način: Predsedniki učit. društev napravijo koj okrožnico s kratkim utemeljenjem na vse ude dotičnega učit. društva in neude (med učiteljstvom) v onem okrožju. Predsednik naj gre hitro od enega do drugega ter vsaki, ki se je podpisal (in to se mora, če je še učitelj) naj dopselje forint onemu svojemu predsedniku. Ako ima kdo koga v bližini, ki ne ume tega, naj mu dopove ako bi se pa našel kakov; »eucek«, naj se ga z imenom objavi v »Popotniku« ali v »Uč. Tovarišu«. To vse je treba, da precej izvejo in počnejo delati italijanski tovariši v soglasju z nami (ako ne bi hoteli, pa pošljemo mi Slovani sami). Pozivlja se gosp. Valentič, učitelj v Riemanjih, kakor predsednik, da se takoj poda v Milje do ondotnih bližnjih italijanskih tovarišev, recimo do g. Cortesija, da bi taisti takoj počel akcijo mej istimi svojimi italijanskimi tovariši z

okrožnico ali sploh po dogovoru. To vse dobé v roke (sledečo »Edinost«) predsedniki učit. društev, kateri imajo koj in brez prigovora prirediti delo. Jaz smatram, da je s tem akcija zapričeta in menim, da sem storil svojo dolžnost do svojega stanu. Glejte, da ne pade odgovornost na katerega, ki je ne bi storil. Govoril sem ob 11. uri. Če sem se komu zameril s tem, nič za to, naj bo pa ljudstvo boljše! To je torej naše zadnje upanje, ali pa naj nam država preskrbi druge službe. V Istri že manjka slovenskih učiteljev, drugi tudi ne pridejo. Ako se nas hoče še dalje smatrati kakor sužnje in nepotrebne, pa prosimo drugam; eden za redarja, drugi za finančarja, tretji za slugo, spet drugi za dacarja ali »portirja« v mesto itd. To bo najboljše označenje ob zakonu 19. stoletja — naših istrskih očetov. — Ta način bi svetoval tudi Goriškim kolegom). Vi pa, kar Vas je gg. gospodarjev v šoli, le po meni sedaj — in tovariši pomagajte jim! Dixi.

DOPISI.

Iz sv. Ivana. (Zlata maša veleč. župnika Ivana Trevna.) [Izv. dopis.] Ta lepa, vzvišena slavnost se je izvršila, kakor je bilo pričakovati: nad vse sijajno. V predvečer, v soboto, so župljani takoj po »Zdravi Mariji« razsvetljili svoja stanovanja. Lahko rečemo, da je ni bilo hiše, kjer bi ne gorele sveče. Nekatere hiše so bile kakor da bi plavale v morju lučij. Posebno so se odlikovali kamenolomi g. posl. Vatovca, krčma g. Šubana ter več drugih. Točno ob 8. uri in pol odkorakala so društva sv. Ivanska ter deputacija tržaških društev z godbo na čelu ter domačimi peveci po glavni ulici sv. Ivanski pod stan g. slavljenca v našo »gospodsko ulico«, katera poslednja je bila tako čarobno razsvetljena, da bi prav lahko našel iglo, ko bi ti padla na tla. Tu je godba zaigrala »himno«, katero je razoglavo poslušalo stotine občinstva. Na to so zapeli pevci in potem je spet svirala godba. Med tem so se podale deputacije v stanovanje, da častitajo g. jubilarju.

V imenu društev je pozdravljaj slavljenca prof. in dež. posl. M. Mandić v krepkih ter jedrnatih besedah. Gosp. slavljenec se je zahvalil vidno ganjen ter je izročil g. govorniku (v znak hvalečnosti ter svoje sinovske ljubezni do slovenske ideje) primerno svoto za družbo sv. Cirila in Metoda. Ko so se deputacije oddaljile in je i g. slavljenec prišel na ulico med ta, njega toli ljubeči narod, zaorilo je »živio« iz tisoč in več grl. Tu ni bilo ni enega, da bi se ne veselil teh lepih trenotkov. Vsi, brez razlike (le cerkvena in vladna oblast sti delali izjemo) so tekmovali, kako bi dostojno počastili svojega župnika. Tudi mnogo Italijanov je razsvetlilo svoja okna prav tako kakor Slovenci. Njegovi bivši in sedanji gg. kapelani so mu darovali dva krasna srebrna namizna svečnika. Župljani lep srebren kelih z napisom: »Zlato mašniku Ivanu Trevnu — 1848—1898. — Župljani«. Dekleta so mu poklonila krasen velikanski kelih iz cvetlic z modrim trakom in napisom. Nadalje so mu darovale gospodičine učiteljice nekaj mašne obleke. Prijatelj Stopar krasen prstan. Vodstvo društva »Tramway« šest srebrnih vilic in nožev. Narodnjaki pa so nabrali 50 gld. za dijaško kuhinjo v slavo zlatomašnika. Lahko rečemo s pesnikom: »Vsi so prišli, vsi so prišli, samo njega (škofa) od nikodar ni«, da bi se veselil z nami.

Od tu so se podala vsa družba na vrt »Narodnega doma«, kjer se je razvila prava narodna zabava. Godba je igrala poleg cesarske pesmi samo narodne komade. Izustilo se je tudi dnevu primer-nih par govorov ter nabralo svotico »dijaško kuhinjo«.

Drugi dan je bil bolj cerkvenega značaja.

Točno ob 10. uri predpoludne zbralo se je pred stanovanjem mnogo naroda. Ko je prišla čč. duhovščina iz cerkve po zlatomašnika, začel se je pomikati sprevod po ulici, odičeni skoraj samo narodnimi zastavami, do cerkve. Spreveda se je udeležila vsa šolska mladina z gg. učitelji, župljani, lepa kitica narodno oblečenih deklet v belem ter čč. duhovščina. Zastopano je bilo tudi pol. društvo »Edinost« poleg vseh domačih društev. Sv. mašo je pel slavljenec pravo mladeniško živahnostjo. Pevci so peli neko težko latinsko mašo, menda samo za monsignorja Simčiča; saj drugih tako ni nihče

razumel besedice, ne pevec in ne ljudstvo. Priliki primeren govor je imel dež. posl. veleč. g. župnik Kosec. Po dovršenem opravilu spremili so župljani z godbo g. slavljenca v njega stan, kjer je bilo nekoliko povabljenecv na obedu. Tu je prvi nazdravil slavljenec mons. Simčič po latinski (!). Slavljenec pa je krepko odzdravil vslovenskem jeziku ter tako poučil g. monsignora, kako da treba. Vsi naslednji govorniki so odslej govorili le slovenski. A ne samo v župnišči, ampak po vsem sv. Ivanu bilo je vse veselo, srečno ter živahno. Posebno zvečer se je v »Narodnem domu« zopet razvila prava veselica. Godba in peveci (domači in Lonjerci) so tekmovali med seboj in narod je zadovoljno poslušal ter bil vesel; saj tu je bilo vse slovensko in nič lahonskega.

Tako sta nam minila oba dneva slavlja. Dostojno smo proslavili našega miljenca ter završujemo to poročilo iskreno željo, katero je bil izrazil tudi g. prof. Mandić v župnišči: da bi namreč po desetih letih mogli čestitati našemu dijamantnemu mašniku. Bog dal!

Politični pregled.

V TRSTU, dne 8. oktobra 1898.

Državni zbor. Včerajšnja seja zbornice poslancev je bila tako mirna, kakor da bi naš parlament poznal obstrukcijo z vsemi nje divjimi izrastki le iz pripovedek starih mož za pečjo. Socijalistički poslanci Daszynski je sicer precej ostro utemeljeval svoj predlog, da se seje legitimacijskega odseka proglasijo javnimi. G. Daszynski bi hotel, da bi se pred širokim svetom sodilo postopanje političkih oblasti v Galiciji, katero postopanje da omogočuje, da poslanci prihajajo do mandatov sleparstvu in poboji. No, precejšnja večina je bila drugzega menenja in je odklonila predlog Daszynskega. Pač pa je zbornica ugodila predlogu levičarja Pergelta, da so se seje odseka za pogodbo proglasile javnimi. Celó jednoglasno se je storil ta sklep. Tako mehki so postali Nemci, da nimajo nič proti temu, da ima proračunski provizorij prednost pred nujnimi predlogi, kakor je hotel predsednik Fuchs. Kolika sprememba! Za časa predsedništva Abrahamovičevega je bilo kaj takega: zločin, lopovstvo, nasilstvo, vredno, da so leteli po zraku tintniki in črtalniki ter da so se poslanci malone pretepali. In sedaj ta idila! Kdo nam opiše zgodovino te fenomenalne spremembe iz deročih levov v mirna in krotka jagnjeta?! Kaj se je zgodilo?

K položaju. »Politik« je dobila od oseb, ki se udeležujejo pogajanj med vlado in večino, sporočilo po priliki nastopne vsebine: Pogajanja še niso zaključena konečno, vendar je možno soditi že sedaj, da bode vspeh ugoden, ker obe strani soglašati v presojanju političnega položaja. Diference, ki še obstoje, se poravnajo prihodnje dni. Večina da je prišla do prepričanja, da je po krivdi obstrukcije položanje tako, da ne bode možno drugače, nego vsprejeti pogodbo, a vlada da je pri volji ugoditi nekaterim predlogom večine za zboljšanje. —

Zahteve Hrvatov, Slovenaev in Malorusov ima grof Thun že v svojih rokah; izročil mu jih je poslanec Povše. »Slovence« poroča, da je grof Thun obljubil, da hoče natančneje proučiti te zahteve in jih izvršiti po — možnosti. Iz tega bo lahko marsikaj, ali pa tudi — nič.

Našemu občinstvu, ki že postaja nervozno — zlasti delavstvu, kar pa je sicer na vso čast tem poštenjakom — in hoče po vsej sili imeti senzacnih novosti od nas o stanju stvari na Dunaju, ne moremo sporočiti drugega, nego: potrpite! Sedaj še ni vzroka, da bi se veselili, a istotako ga ni, da bi se vznemirjali.

V mestnem svetu dunajskem je prišlo včeraj do velikanskih škandalov, ko so razpravljali o pogodbi, ki se ima skleniti z družbo plinarne. Opozicija se je strastno zagnala v Luengerja, češ, da poklon, ki ga je moral storiti pred angleško družbo, znači njegovo politično smrt. Po tem fiasku da bi moral položiti vse svoje mandate. Jeden nemškoliberalnih govornikov je rekel celó, da plinove svetilke naj ne bi služile samo za razsvetljavo, ampak še za — nekaj drugega!! Ta nemško-človekoljubni predlog je dal povodom tako grdim pri-zorom med svetovalci, da se nekaterim udeležen-

eem utegne izeimiti — zločin javnega nasilstva. So pač superijorni ti ljubi Nemei v vsakem pogledu!

Domače vesti.

Ovacijska. Finančni uradniki v Trstu in v Primorski (Gorica, Gradišče, Istra) so doposlali sedaj v Pehetelsdorf bivšemu finančnemu ravnatelju, dru. Maksimilijanu Schusterju-Bonnotu, stopivšemu v začasni pokoj iz zdravstvenih ozirav po dveh letnem delovanju kakor načelnik finančne uprave Primorske: krasno opremljeno spominsko kaseto z fotografijami uradnikov.

Pa je tudi res! Dunajski dopisnik v »Piccolo della Sera« od minolega četrtka si kar ne more dati miru in si razbija glavo, kako da je mogla priti grofu Thunu nesrečna misel, da je pozval barona Dipaulija v ministerstvo, moža torej, ki ima na sebi grozen madež, da je bil nekdanj — častnik v papeževi vojski. Imenovanje tega moža ministrom za trgovino da znači grozen udarec trgovini in industriji. Če ne hujšega, je pa gotovo to, da se sedaj zaustavi vsako napredovanje — avstrijski voz je obstal na mestu!! Ali ni samo to. Udarec z Dipaulijem bi morda še prebolel ta dobri mož, ako bi ga ne mučila druga grozna misel: kakor je bilo mogoče tako imenovanje, tako je mogoče — tako meni revež — da bode pozvana zmožnost in jasna vednost kake sedaj še nedoločene slovenske presvetlosti?! Če je kakov baron Dipauli minister trgovine, zakaj ne bi bil kakov Ferjančič minister nauka?! »Piccolo« dopisnik zaključuje duhovito opazko, da nova večina (zakaj »nova«?!) mnogo stane grofa Thuna, le škoda, da bode moralo prebivalstvo plačati račun. Pa je res neodpušno od nesrečnega grofa Thuna, da meče svoje oči na nekdanje papeževe častnike, ko ima vrlih Garibaldincev v svoji najbližji bližini! In čemu sega po temnih ničlah a la Ferjančič, ko mu tržaška »zvezda« sije prav tja pod nos in ko mu »duša naroda tržaškega« diha naravnost tja v lice svoj balzamski vzduh — avite colture, se svojimi — slabimi poezijami vred.

Ne, res ni lepo od grofa Thuna, da ne ve izbirati pravih mož. To bi drdral voz države naprej po potu napredka, ako bi krmarili n. pr.: Angeli kakor minister pravosodja, Hortis kakor nauka in — Mauroner kakor vojni minister avstrijski. Še je čas za grofa Thuna! Nikar naj ne išče v daljavi slabšega, ko ima poleg sebe najboljšega. Nikar naj ne prezre tega nasveta našega!

Nekaj za smeh. Sinočnji »Piccolo della Sera« pripoveduje svojim potrpežljivim in — najvini čitateljem, da je že došlo do sporazumljenja med grofom Thunom in Slovenci. Slovenci so se zapisali grofu Thunu z dušo in telesom, a za to dode par — okrajnih glavarstev!! Kdor se ne smeje, ta ni vreden, da — čita »Piccola« in njegove nenamerovane dovtype. Še efektnejše pa bi bilo, ako bi bil sporočil »Piccolo«, da je grof Thun obljubil Slovincem še nekaj novih — orožnikov!!

No, nadejajmo se, da se še popolni ta tržaški — kikiriki!

Velik koncert. Kakor že javljeno, priredi se prvega novembra, t. j. dan Vseh svetnikov, v redutni dvorani gledišča »Politeama Rossetti« velika dramatična predstava. — Da se pa ustreže občni želji slavnega občinstva, predstavljaj se bo igrokaz »Stari Ilija« (blazega spomina). Pred dvema letoma se je predstavljala ta igra takim uspehom, kakor še nobena do sedaj. Občinstvo je bilo vse navdušeno, če tudi je bila igra že enajsta točka na programu. Zato se je, pa sklenilo, da se poleg slavnostnega govora in tamburanja postavi igra kakor edina točka na program. Igra pa je tudi ravno tolikega obsega, da prav izpolnjuje prijeten zabaven večer. Ta koncert se priredi v korist zavoda sv. Nikolaja.

Upamo, da pride na predstavo vsakdo, komur je le količkaj pri srcu naš boj za obstanek! Novoustanovljeni zavod potrebuje, posebno zdaj v. početku, silo veliko gmotne podpore, brez kakoršne mu je sploh nemogoče vsako delovanje! Kaj več o stvari prihodnjič.

Promet »Tržaške posojilnice in hranilnice« do zvršetka septembra tega leta je znašal gl. 738.865'40; lansko leto v enaki dobi pa gl. 541.052, naraščaj znaša torej gl. 197.813'40.

O tej priliki naznanjamo opetovano, da se je ta zavod preselil v nove prostore: Ulica S. Francesco št. 2, I. nadstropje, v bližini volti di Chiozza.

„Slovenke“ št. 21. prinaša sledečo vsebino: »Sen«. pesem. »Večer«, pesem. »Grof Lev Tolstoj«. Zorana: »Iz atelirija, pesem. Mária: »Na morji. Medved: »Talizman«, pesem. Mária II.: »Prijateljska pisma uredništvu »Slovenke«. »Stara ni bila še petnajst let, pesem. Z.: »Sličice«. Severin: »Najznanemitejši slovanski skladatelj III. Smetana. »Na semnju«, pesem. Šmarska: »Strast — propast« — Književnost. — Razno. — Doma.

Prihljmo tudi to! Včeraj zjutraj se je vršila kazenska razprava proti nekemu Ferdinandu Fantiniju, obtoženemu, da je ploskal z rokami ter klical »bravi! bravi!« onim, ki so na večer dne 12. septembra ob 9^{1/2} uri zvečer metali iz vrta »Unione Ginnastica« kamenje proti ljudem, ki so šli mirno mimo omenjenega vrta. Fantini se je branil trditvijo, da je ploskal le ironično, in vpil »bravi!« Policijski inspektor Pavel Vrbič pa je izpovedal, da je šlo omenjenega večera kakih 30 mladeničev mirno in posamično mimo vrta »Unione Ginnastica«. Naenkrat da je začelo kar deževati kamenje iz istega vrta, a Fantini da je odobral to glasno. Isto je potrdil stražar Grlane. Na podlagi teh izpovedeb je bil Fantini obsojen na en mesec zapor. Radovedni smo, se-li postopa tudi proti onim, ki so metali kamenje na mirne pasante?! Po našem skromnem menenju so poslednji zakrivilo zločin po §. 87 kaz. zakona. Kaj bi se zgodilo, recimo društvu »Sokole«, ako bi njegovi društveniki lučali kamenje na mirne pasante?! Sicer pričakujemo, da se bode enako strogo postopalo proti členom »Unione Ginnastica«, kakor se je proti drugim. To smemo in moramo zahtevati v imenu pravičnosti in v interesu justice.

Laška logika. »Piccolo« priobčuje dopis iz Nabrežine, po katerem je bil laški vicekonzul poln hvale za gospoda Jueha na energiji, ki jo je kazal poslednji o zadnjih izgrelih. To hvalo vicekonzulovo umemo mi prav dobro, saj se je kazala v tem, da je Jueh odpustil oba zaupnika — domačih delavcev!!

No, pustimo to!! Nas zanimiva danes bolj logika, po kateri prihaja laški list do zaključka, da v Nabrežino treba poklicati zopet italijanskih delavcev. »Piccolo« pripoveduje, da je Nabrežinska industrija zaslužila že stotisočev na — Dunaju (na gradnji opere, parlamenta, mestne palače itd.). In to naj bi bil argument Juehu v prilog in njegovim italijanskim delavcem! Tisočaki, ki jih služi g. Jueh na Dunaju, v avstrijski prestolnici, iz žepov avstrijskih državljanov, naj bi bili torej vzrok za povrnitev italijanskih delavcev, tujih podanikov! Do avstrijskega zaslužka naj imajo torej pravico Neavstrijci... tako argumentovanje, taka logika je zares — laška in spominja na ljudi z — muso rotto.

»Hotel Europa« v Pulji je prevzel v svoje oskrbnitvo naš rojak g. F. Pečenko z Goriškega, ki je doslej poslovoval »Hôtel Central« v Pulju. Priporočamo našim rojakom in Slovincem sploh, kateri se namenijo v Pulj, naj odsedajo torej v »Hôtel Europa«, katerega je g. Pečenko popolnoma prevredil tako, da odgovarja vsem modernim zahtevam. Rojaki: Svoji k svojim!

Brzjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Dunaj 8. Izmej primorskih poslancev sta izvoljena v odsek za razpravo o nagodbi dr. La-ginja in Basevi.

Dunaj 8. Danes se je posvetila novosezidana cerkev v Breitensee. Navzoči so bili cesar, nadvojvode Oton, Ludovik Viktor in Evgen. Kardinal Gruscha je daroval sv. mašo. Prebivalstvo je prirejalo cesarju navdušene ovacije. Od cerkve se je odpeljal cesar na ogledovanje novo sezidane šole za kadete v Breitensee.

Rim 8. Cesar Fran Josip I. je poslal Levu XIII. prisčno brzjavko, v kateri se zahvaljuje istemu za častitke povodom imendana.

Rim 8. Danes je papež vsprejel patrijarha Jeruzalemskega, kateri poslednji je dobil navodila, kako se mu je vesti povodom potovanja nemškega cesarja v Sveto deželo.

Pariz 8. »Figaro« javlja, da so se vsa orožniška poveljstva vnovič opozorila na zakon, katerim so bili principi izgnani. Sosebno so dobila po-

veljstva nalog, naj vojvodo Orleanskega zapro-takoj, čim bi stopil na francoska tla.

Rim 8. Danes je vsprejel papež francoske delavske romarje. Po prečitaniu udanostne adrese je rekel papež v kratkem govoru delaveem, naj ostanejo zvesti stari veri svoji, da bodo mogli zadoščati svojim zakonitim težnjam že v tem življenju.

Peking 7. 30 kozakov, 36 ruskih mornarjev z dvema topoma, potem 25 angleških vojakov ter 30 mož od nemške mornariške pehote so došli v mesto. Po ulicah je bilo ogromno ljudij, zgodilo pa se ni ničesar posebnega. Zdi se, da so se Kitajci zbal.

ZALOGA POHIŠTVA

tvrdke

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Via Riborgo 21 in Piazza Rosario 2
(šolsko postopje).

Zaloga pohištva in tapetarij vseh slogov lastnega izdelka. Bogato skladišče ogledal, vsakovrstnih slik, žimnic in pogrinjal. Na zahtevanje ilustrovan cenik zastoj in fran-ko. Naročeno blago se stavlja na parnik, ali na železniško postajo, ne da bi za to računil stroške.

Edina zaloga
portlandskega cementa
in
hidravličnega apna I. vrste iz Wietersdorfa
za okolico in Kranj se nahaja pri
Marinu Luxa
na Proseku.

Alojzij Progar, akademični podobar

(Atelier v Benediktinskem samostanu).

izdeluje po svojerodnih načrtih, osnutkih in modelih: oltarje, tabernakelne, prižnice, krstilnike ter vsakovrstne cerkvene podobe od lesa in marmorja, katere reči tudi zajedno poslikuje in pozlačuje. Takisto izgotavlja portrete po živih uzorcih, nagrobne spomenike s posamičnimi kipi ali z umetno sestavljenimi skupinami in vzvišeninami od preprostega kamna do dragocenega kararskega marmorja in to povsem vestno, pošteno in pristno.

Pomada Phönix.

Odlikovana na razstavi za zdravljenje in postrzbo bolnikov v Stuttgart-u l. 1890., priznana od zdravnikov in s tisočih zahvalnih pism.

Jedino obstoječe, resno in neškodljivo sredstvo, za doseg lepih lasi pri damah in gospodih, odstranjuje takoj izpadanje las in prhljaj; ter vzgaja pri jako mladih gospodih močne brke.

Garantira se za vseh in neškodljivost. Lonček 80 ne., po pošti ali povzetju 90 ne.

Hoppe K., Dunaj, I. Wipplingerstrasse 14.

Stare originalne gosli

so na prodaj. Obrniti se je do profesorja Vittorio Girotto, Corso 26.

Kolesar, a ne prodajalec naj sodi o kolesu!

Kdor želi omisliti si v resnici

kolo najboljše vrste
od sloveče avstrijske znamke

„Styria“ in „Styria“ original

— naj se obrne do —

L. Colobig v Trstu,

Via del Torrente števil 10.

Jedini in glavni zastopnik za:
Trst, Primorsko in Dalmacijo.

Dobro ohranjene
vinske sode
od 300 do 400 litrov
proda po nizki ceni ali vzame za iste vino
tvrdka Alojzij Olifčič
Staritr. Notranjsko.

Agentje in privatne osebe,
katere imajo znanje, vsprejmejo se takoj za prevzemanje naročil na patentirane predmete. Visoka provizija ali stalna plača se garantuje. Ponudbe je poslati na
Fr. Hamáček,
Praga 1134—II.

AITE & ZADNIK
V TRSTU,
via Nuova, vogel via S. Lazzaro 8.
TRGOVINA
TKANIN IN MODE.
Velika zaloga
možkih in ženskih stof za vse letne sezone.
Velik izbor
plaht, zagrinjal ter vsakovrstnega perila.
Zaloga drobnarije za šivilje, krojače in kitničarke. — Veliki izbor perkala in satina v najnovejšem risanju.
Sprejemajo se naročila možkih oblek in perila po meri.
CENE NIZKE.
Za mnogobrojni obisk se priporočata udana
AITE & ZADNIK.

Nečuveno!
140 komadov za gl. 1-90
1 izvrstno pozlačeno uro garantirano na 3 leta, z elegantno verižico iz goldina. Jedno fino ovratnico iz svile za gospode z iglo od imitiranih brilantov. 1 elegantni mošniček iz kože. 1 knjižico za notice fino vezano. 1 žepno zrcalo. 1 garnituro gumb za srajce iz zlata doublé. 1 držalo ovratnic in družih raznih 120 predmetov, ki se rabijo v hiši. Vseh teh 140 predmetov, od katerih sama ura velja navedeni znesek, dobiti je še za malo časa proti povzetju za gold. 1-90 od glavne dunajske zaloge
P. Lust, Krakovo
Altweischelgasse 29.
Če predmeti ne ugajajo se denar povrne.

Praktikanta

sprejme takoj
„Tržaška posojilnica in hranilnica“
(registрована zadruga z omejenim poročtvom)
Prošnje je uložiti do 16. t. m.

Kašelj, hripavost in prsni katar
ublažnje in zdravi
„planinski zeliščni sok“
z „Deželne lekarne pri Mariji Pomagaj“ M. Leusteka
v Ljubljani.
Cena 1 steklenice 50 novč. Razpošilja se z obratno pošto
najmanj 2 steklenici. II

Na zahtevanje cenik in prospekt.
Prva tržaška tovarna
aparato za napravljjanje plina acetilena
tvrdke **ROCCO & C.** v ulici Sanità št. 9.

Aparat na aceten od Josipa Rocca, patentiran v Avstro-Ogerski je absolutno najbolj praktičen in gotov, lahko rabjen in ne eksplozira, vsprejet od različnih zavarovalnih društev. Vsprejemajo se vsakovrstne kompletne naprave za hiše, restavracije, gledališča in mesta pod najugodnejšimi pogoji.
Velika zaloga najboljšega apnenega kislega, katerega kilogram daje 300 litr. plina.
Velik izbor svetilnic in pripadkov za razsvetljavo.

SPECIJALITETA CESTNIH SVETILNIC,
na 1 ali 2 plamena brez dovoda plina
(priprave za dvorce [vile] kioske in mala mesteca).
Vsprejemajo se dela za instalacije in popravljanje dovodov.
Zaloga v ulici Sanità št. 9.
Delavnica v ulici S. Giorgio št. 1.

Emeri

so posode za hišo, hlev, vrt, polje, vinograd, delavnico, tovarno, ladjo i. t. d. — namesto škafov, brentačev, vrčev, putrhov i. t. d.
So zmiraj pripravljene za rabo, so trdne, trajajoče, lične, lahke in bolj pripravne za vsako delo nego druge posode.

Dobivajo se na debelo in na drobno v delavnici tvrdke
Schivitz & Comp. v Trstu,
v ulici Commerciale (trgovinska ulica) št. 11
in na drobno tudi pri raznih trgovcih tu in na deželi. Prospekte z ceniki se razdaja in pošilja radovoljno brez stroškov.

Jakob Klemenc,
zaloga manufakturnega blaga
v Trstu, ulica sv. Antona št. 1.

priporoča častitim svojim odjemalcem svojo prodajalnico, preskrbljeno z vsemi manufakturnimi predmeti, zvezano s krojačnico za gospode.

Sokolska obleka kompl. gl. 23.—
Havelok nepremočljiv od 10 do 16 gl.

Velik izbor
suknenega in bombažnega blaga za moške obleke, sraje iz žide, volne, lawn - tennis, platna itd., zapustnice, ovratnikov, perila za moške, ovratnice v vseh barvah in formah, nogovje, rut, jopce vseh vrst posebno za turisti in kolesarje, modnih predmetov, rokavice iz nitij in kože, dežnikov in solnčnikov.

Povodom svečanosti jubileja Njegovega Veličanstva
velik izbor narodnih in avstr. zastav, transparentov
z avstrijskim orlom
po najnižjih cenah.
Na zahtevanje pošiljajo se uzorci vseh vrst z dotičnimi cenami, poštnine prosto.

„THE GRESHAM“
angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.
Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579.—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. 28.823.375.—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) 343.860.067.—
V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnicu od 67.331.351-91
Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismeno vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.
Glavno zastopstvo v Trstu.
Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.
Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.

Carl Greinitz Neffen,
Na Corsu št. 33. podružnica Trst. Piazza della Legna 2.
Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.
Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo
predmetov za stavbarstvo,
traverze, zaklepe, železo za kovače in facon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitiga železa,
vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč, peči in štedilna ognjišča,
kuhinjsko, namizno in hišno opremo, železne meble in pred ognjem varne blagajne, nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.